

مناسب سازی مبلمان شهری ویژه معلولین (نمونه موردی: خیابان احمدآباد مشهد)

گوهر زرگریان، فرنوش غفاری، مهسا آذرخشی

- ۱- دانشجوی ارشد طراحی شهری، دانشگاه آزاد اسلامی مشهد
- ۲- دانشجوی مهندسی شهرسازی، موسسه غیر انتفاعی خاوران
- ۳- دانشجوی مهندسی شهرسازی، موسسه غیر انتفاعی خاوران

Farnoosh_ghafari@yahoo.com

نام ارائه دهنده: فرنوش غفاری

چکیده

با اتمام جنگ جهانی دوم و آغاز دوران بازسازی در شهرهای اروپا و با توجه به کثرت جمعیت معلول موضوع مناسب سازی محیط شهری مورد توجه ویژه قرار گرفت. زیرا انسان به عنوان موجودی اجتماعی همواره در صدد ایجاد ارتباط با فضای پیرامون خود است. ایجاد این ارتباط از طریق حضور در محیط، دسترسی به فضاها و پیرامون و انجام فعالیت های حیاتی میسر است اما متأسفانه هرگاه صحبت از معلول میشود در ذهن بسیاری از افراد تصویر شخصی روی صندلی چرخدار نقش مینماید در صورتی که معلولان جسمی حرکتی از جمله نیروهای فعال در جامعه هستند.

حال با توجه به این که شهر برای ادامه حیات و تکاپوی خود به این گروه نیز همچون سایر شهروندان نیاز دارد لازم دانسته تا به هدف این پژوهش که مناسب سازی مبلمان شهری ویژه معلولین در خیابان احمدآباد مشهد میباشد پرداخته شود. در این راستا با استفاده از روش توصیفی تحلیلی به معرفی و ارزیابی معیار های مبلمان شهر ویژه معلولین پرداخته شده و در جمع آوری و تحلیل اطلاعات از روش- کتابخانه ای، پرسشنامه ای، مشاهده میدانی کمک گرفته شده است. و در نهایت راهکار ها و پیشنهاداتی به منظور تحقق طراحی و اصولی در ارتباط با مبلمان شهری ویژه معلولین ارائه شده است.

واژه های کلیدی: مناسب سازی، مبلمان شهری، معلولین، احمدآباد

۱- مقدمه

طبق آمار سازمان بهداشت جهانی، ده درصد جمعیت جهان به نوعی دچار معلولیت جسمی هستند. در کشور ما بعد از انقلاب اسلامی و جنگ تحمیلی، پدیده معلولیت سیری فزاینده داشته است. معلولان برای زندگی اجتماعی در شهرها با موانع معماری و شهری متعدد رو به رو هستند بنابراین، سازگار ساختن محیط شهر با نیازهای معلولان جسمی ضرورتی حیاتی است و طراحی شهری باید براساس معیارها و ضوابطی خاص برای معلولان انجام پذیرد.

از آنجا که زندگی معلولین مواجه با محدودیت‌های خاصی است و معلولیت باعث اختلال در رابطه فرد با محیط می‌گردد باید سعی شود که در برنامه ریزی‌های محیطی سازگار سازی محیط با شرایط خاص معلولین در نظر گرفته شود. زیرا بخشی از نیروهای فعال جامعه که عمدتاً شامل سالمندان، خردسالان و افراد معلول و جانباز هستند: به سبب کم توانی جسمی و حرکتی، نا به سامان بودن و عدم انطباق فضاهای شهری با نیازها و شرایط این افراد، امکان حضور فعال در شهر را ندارند و این مهم در بلند مدت موجب خسارت‌های اجتماعی و اقتصادی فراوانی خواهد شد. جانبازان، معلولین و سایر آسیب‌مندان که گروهی عظیم از جمعیت انسانی را در هر جامعه تشکیل می‌دهند، قادر خواهند بود با بهره‌گیری از امکانات و انطباق فضای شهری با نیازهای این افراد، انگیزه خود را تقویت کرده و در عرصه اجتماع، توانایی‌های خود را به کار برند. از این رو لازم است به بحث مناسب سازی محیط شهری توجه بیشتری شود.

لذا خیابان احمدآباد به عنوان فضای عمومی شهری نمونه‌ی موردی این پژوهش انتخاب شده است که در آن به بررسی مولفه‌های کیفی فضای شهری و ارائه راهکارهای جهت مناسب سازی مبلمان شهری ویژه معلولین پرداخته شده است.

۲- بیان مساله

همه افراد معلول در کشورهای در حال توسعه جهان، به ویژه ایران از میزان بالای شیوع فقر و عدم دسترسی به فرصتهای برابر اجتماعی و اقتصادی و بالتبع آن نامناسب بودن فضاهای شهری رنج می‌برند. همچنین بررسی‌ها نشانگر آن است که معلولین در شهر مشهد دچار محدودیت‌ها و موانع فراوانی برای حضور در فضاهای عمومی و رفع نیازهای اجتماعی خویش هستند. این محدودیت‌ها بیشتر ناشی از نارسایی‌های ساختاری و عملکردی مدیریت شهری می‌باشد. اگرچه در تمامی مناطق اقداماتی برای مناسب سازی محیطی انجام گرفته اما اجرای آنها از ابزارهای کنترلی و نظارتی لازم برخوردار نیست.

لذا در این پژوهش سعی خواهد شد با معرفی محدوده احمدآباد به بررسی ابعاد و معیارها جهت مناسب سازی مبلمان شهری ویژه معلولین با توجه به نیازهای معلولان، کم توان‌های حرکتی و جانبازان پرداخته و پس از سنجش نقاط قوت و ضعف آن با ارائه پیشنهادهای جهت ارزیابی و میزان قابلیت اجرا در محیط مورد مطالعه پرداخته خواهد شد.

۲-۱- اهمیت و ضرورت پژوهش

واقعیت‌های زندگی روزمره نشان می‌دهد که افراد معلول با تصویری که از خود دارند، نمیتوانند روابط عادی اجتماعی با دیگران برقرار کنند و در نتیجه گوشه گیر میشوند. فضاهای ویژه معلولین و نابینایان، آنها را به دور از افراد جوان و سالم محصور کرده و از جامعه متمایز میکند اما معلولان به هیچ وجه خواستار خاص شدن و دیده نشدن نیستند. بر این اساس لازم است معلولیت به عنوان حقیقتی انکارناپذیر از سوی جامعه پذیرفته شود. در واقع غیر عادی بودن ساختار عملکردی اندام، جلوه خارجی بدن و یا هر نوع نا به‌هنجاری در زمینه‌های جسمانی و روانی میتواند منجر به معلولیت در انسان گردد و پیامد این امر ضعف یا ناتوانی فرد از انجام برخی فعالیت‌های فردی یا اجتماعی خواهد بود. به همین دلیل معلول نیز دقیقاً به عنوان بخشی از بدنه پویا و فعال جامعه قلمداد گردیده و بسیار کوتاه اندیشانه است که به دلیل معلولیت توانمندی و خلاقیت ایشان به نحو مطلوبی در جامعه مورد توجه قرار نگیرد. حال این سوال مطرح می‌گردد که آیا زمینه و بستر لازم جهت ایفای نقش موثر معلولان در جامعه فراهم گردیده است؟

۲-۲- اهداف تحقیق

- رسیدن به راهکارهای اجرایی جهت مناسب سازی مبلمان شهری ویژه معلولین با اولویت دادن به حرکت معلولین و ایجاد در فضاهای شهری

- رسیدن به فضای مناسب زندگی با بالاترین سطح کیفیت جهت مناسب سازی مبلمان شهری ویژه معلولین
- میزان رضایتمندی معلولان و جانبازان از فضاهای مورد مطالعه

۳-۲- سوالات تحقیق

- برای بالا بردن کیفیت مبلمان شهری ویژه معلولین چه شاخص هایی را باید در نظر گرفت؟
- چگونه میتوان با افزایش کیفیت مبلمان شهری ویژه معلولین سطح کیفیت فضاهای شهری و زندگی را برای معلولین جسمی-حرکتی بالا برد؟
- چگونه میتوان خیابان احمدآباد را به فضای شهری مناسب جهت استفاده معلولین تبدیل کرد؟
- راهکارهای اجرایی مناسب جهت استفاده ی معلولین از فضاها چیست؟

۳- روشی تحقیق

این پژوهش روش تحلیلی - توصیفی می باشد در بخش نخست کلیات تحقیق عنوان شده سپس به مطالعه ی مباحث نظری و ادبیات موضوعی تحقیق در زمینه ی موضوع مورد نظر پرداخته شده است. سپس به بررسی نمونه ی موردی از ابعاد مختلف پرداخته شده است. پژوهش از نوع کتابخانه ای و کیفی میباشد که بخش نظری آن با بررسی و مطالعه ی اسناد، پایان نامه ها ، مقالات متعدد و بخش کیفی که با استفاده از مشاهده ی میدانی بوسیله ی تنظیم پرسشنامه جهت جمع آوری اطلاعات و همچنین از تکنیک SWOT جهت ارزیابی یافته های پژوهش صورت گرفته است.

محدوده مورد مطالعه

شهر مشهد دومین کلانشهر و بزرگترین شهر مذهبی ایران، به برکت وجود مرقد شریف هشتمین امام شیعیان جهان، پیشینه ای ۱۲۰۰ ساله دارد. وسعت این شهر حدود ۳۰۰ کیلومتر مربع و جمعیت آن در سال ۱۳۸۵ حدود ۲ میلیون و ۴۲۷ هزار نفر بوده است. خیابان احمدآباد شهر مشهد نیز به دلیل دارا بودن مراکز خرید گوناگون، روزانه طیف وسیعی از مردم را به این قسمت از شهر میکشاند و لذا تراکم ترافیک سواره پیاده و نیز جلوگیری از تداخل این دو اجتناب ناپذیر میباشد.

۴- مبانی نظری

۴-۱- معلولیت و انواع آن

قبل از پرداختن به مقوله مبلمان شهری باید این نکته را مد نظر قرار داد که معلول کیست و دارای چه مشکلات و محدودیت هایی از نظر فیزیکی میباشد و با داشتن آگاهی کامل از نظر هویت جسمی-حرکتی او به برنامه ریزی شهری بدون مانع برای آنان پردازیم. معلول کسی است که به علت داشتن نقص عضوی، دچار مشکلاتی در اجرای فعالیتهای عادی روزمره اش شود. معلولین جسمی-حرکتی به دو گروه بزرگ معلولین نیمه متحرک و معلولین استفاده کننده از صندلی چرخدار تقسیم میشوند. از آنجا که بیشترین مشکل حرکتی را افراد معلول استفاده کننده از صندلی چرخدار دارند و پردردسرتترین وسیله کمکی از نظر حجم، وزن و اشغال جا صندلی چرخدار است به هنگام طراحی یا مناسب سازی برای معلولین با در نظر گرفتن این گروه از معلولین، به طور حتم مسائل معلولین نیمه متحرک نیز مطرح میشود. (سورنسن، جیمز، رابرت، ۱۳۷۰)

۴-۲- مناسب سازی

یعنی ایجاد محیط های بدون مانع و یا تسهیل دسترسی برای همه، که خود یکی از راهکار های ارتقا کیفیت زندگی برای کلیه افراد جامعه به ویژه افراد دارای معلولیت است. (پیرموره، ۷۳).

۴-۳- موضوعات مناسب سازی تجهیزات شهری

تجهیزات شهری به مجموعه ای از وسایل ثابت یا نیمه متحرک با کاربرد مشخص اطلاق میشود که با مجوز مقامات دولتی به طور دائم یا فصلی در فضای عمومی شهر در اختیار شهروندان قرار گرفته است. تجهیزات شهری جز لاینفک محیط شهر بوده و هویت و شناخت کامل شهر را امکان پذیر میسازند. علاوه براین وظایف دیگری نیز دارند که عبارتند از: تعیین جهت و ارائه اطلاعات به شهروندان، ارائه مقررات، نحوه توزیع و جمع آوری کالا، استراحت، روشنایی، وسایل فرهنگی... (پیرموره، ۷۳)

- معابر و پیاده رو ها
- پل های ارتباطی
- عوامل محدود کننده و موانع در پیاده رو (از قبیل تیر چراغ برق، کنتور های گاز، ...)
- هم سطح سازی سواره رو و پیاده رو
- استاندارد های مسیر نابینایان در مسیر تقاطع ها
- نوع کف پوش و فاصله بین آنها در معابر
- نوع زیرساخت ها
- آسانسور
- سطح شیبدار
- سرویس بهداشتی
- بازشوها
- ورودی
- مسیر نابینایان
- تلفن عمومی
- خودپرداز ها

جدول شماره (۱): شناسایی کمبود ها و مشکلات تجهیزات شهری برای فرد معلول - (منبع: نگارنده)

مشکلات معلولین جسمی-حرکتی								
تلفن عمومی								
نورپردازی مناسب	ایستگاه ها	صندوق پست	سطح زباله	آبخوری	نیمکت	عدم وجود فضای کافی داخلی	بالا بودن کف باجه	نصب دستگاه در ارتفاع زیاد

۴-۴-۴- بررسی مشکلات فرد معلول در استفاده از مبلمان شهری

۴-۴-۱- پیاده رو

طراحی مکان های مناسب برای آسایش و راحتی عابران پیاده یکی از مهمترین جنبه های شهرنشینی نوین است (آشنایی با مدیریت شهری، ۱۳۸۶، ص ۱)

به طور قطع بیشترین مکانی که یک عابر پیاده در سطح شهر با آن سرو کار دارد و به ویژگی های آن اهمیت میدهد پیاده رو است. (معمار، ۱۳۸۵، ص ۳)
 پیاده رو ها باید به گونه ای طراحی شوند که قابل استفاده برای افراد معلول باشند، طراحی اینگونه پیاده روها نه تنها هیچ خللی در تردد دیگر افراد جامعه وارد نمی آورد بلکه در بسیاری از موارد باعث بالا رفتن ایمنی بخصوص برای کهنسالان و کودکان جامعه میشود. (معمار، ۱۳۸۵، ص ۳)

۴-۴-۲- پل های ارتباطی بین پیاده رو و خیابان

پلهای نصب شده بر روی جوی ها و آبروها، ارتباط دهنه دو مسیر پیاده رو و سواره رو هستند (صفری، ۱۳۸۷، ص ۴۲). بهتر است برای سهولت عبور و مرور ناتوانان جسمی پل ارتباطی بین پیاده رو و سواره رو حداقل در هر ۵۰ متر پیش بینی شود، پهنای این پلهاباید حداقل ۱۲۰ سانتی متر پهنای داشته باشد. همچنین لازم است دستگاه های تولید صدا خبر کننده به هنگام عبور آزاد برای عابر پیاده جهت استفاده نابینایان در تقاطع های پر تردد نصب شود. بهتر است با سخت گرفتن قوانین از توقف اتومبیل های در مقابل پلهای ارتباطی جلوگیری به عمل آید. (معمار، ۱۳۸۵، ص ۵)

۴-۴-۱- مشکلات موجود در پلهای ارتباطی

- کم عرض بودن سطح شیبدار
- لغزنده بودن کفی پوش سطح شیبدار
- طولانی بودن سطح شیبدار

۴-۸-۱- ایستگاه اتوبوس

علاوه بر مناسب سازی فضای داخلی وسایل نقلیه عمومی، محل توقف آنها و چگونگی استفاده از این وسایل و مکان ها باید متناسب با توانایی معلولان باشد. مناطق سوار کردن مسافر در ایستگاه های تاکسی و اتوبوس باید یک راه قابل دسترسی با عرض ۱/۵ متر و طول ۶ متر در مجاورت و موازی با فضای ایستگاه را داشته باشند. (لهراسبی، ۱۳۸۶، ص ۱۰۹)

در واقع ایستگاه های اتوبوس نیز اکثراً نه تنها برای معلولان جسمی حرکتی بلکه برای افراد مسن و نابینایان نیز به سبب عدم وجود ارتباط مناسب و صحیح مبین پیاده رو و خیابان در ایستگاه، به تنهایی قابل استفاده نمیباشند. (صفری و همکاران، ۱۳۸۵، ص ۵)

۴-۹- تلفن های عمومی

انسان برای برطرف ساختن نیازهای زندگی روزمره احتیاج به برقراری ارتباط با دیگران دارد. تلفن یکی از وسایل ارتباط برقرار کردن میباشد. معلولین به دلیل شرایط خاص جسمانی و محدودیت های حرکتی بیش از سایر افراد جامعه نیاز به تلفن دارند اما ابعاد و فضای تلفن های عمومی که در سطح شهر نصب شده اند هیچگونه امکان استفاده برای معلولین ایجاد نمیکنند. (ملک، ۱۳۸۵، ص ۸-۹)

بهرتر است به جای استفاده از تلفنهایی که در کابین نصب شده اند از تلفنهایی که در زیر حباب یا درپوش تعبیه شده اند استفاده شود، اینگونه تلفن ها اگر در سطح ارتعاشی مناسب برای معلولین نصب گردند میتوانند برای همگان مورد استفاده قرار گیرند. دستگاه تلفن حداکثر باید در ارتفاع ۱۰۰ سانتی متر از کف باجه تلفن نصب گردد و حداکثر ارتفاع محل شکاف سکه و کارت تلفن ۸۰ سانتی متر باشد. (معمار، ۱۳۸۵، ص ۱۰)

۴-۱۰- صندوق های پست

صندوق پست برای معلولینی که به تنهایی زندگی میکنند، یک مرکز ارتباطی مهم با خارج از محیط خانه است. صندوق پست باید به راحتی و با ارتفاع مناسب در دسترس باشد. (افصح حسینی، ۱۳۸۵، ص ۹)

صندوق پست حداکثر باید در ارتفاع ۱۰۰ سانتی متری نصب گردد و حداکثر ارتفاع محل شکاف صندوق پست ۸۰ سانتی متر باشد. (معمار، ۱۳۸۵، ص ۱۱)

۴-۱۱- سطوح شیبدار

فرد معلول باید به آسانی از عرض خیابان عبور کند و تمام فعالیت های زندگی روزمره که در محیط شهری جریان دارد شرکت جوید (فتوحی، ۱۳۸۱، ص ۶۱)

چه در داخل ساختمان چه در بیرون از آن سطح شیبداری است که برای پیوند دو تراز با اختلاف ارتفاع ساخته میشود و برای استفاده معلولان چرخدار و کسانی که با مشکلات جسمی حرکتی از جمله لوازم گریز ناپذیر در طراحی ساختمان ها به شمار می آیند. (ایروانی، ۱۳۸۸، ص ۶۱)

شیب زیاد طولی باعث میشود که هر حرکت صندلی چرخدار به سمت بالای شیب، آن را به سمت پایین براند. در حرکت به سمت پایین نیز شیب موجب میشود که فرد معلول کنترلی بر روی صندلی خود نداشته باشد و حادثه آفرین شود. شیب زیاد عرضی نیز موجب عدم تعادل در چرخهای صندلی چرخدار گشته و اختلاف ارتفاع در چرخهای دو طرف صندلی لغزش و سقوط فرد معلول را به دنبال خواهد داشت. شیب مناسب عرضی حداکثر ۲٪ میباشد که باید در ساخت معابر دقت کرد. (صفری، ۱۳۸۷، صص ۷۳-۷۲)

۵- تجزیه و تحلیل وضع موجود

جمع بندی و تجزیه و تحلیل مطالعات مرحله شناخت با هدف آگاهی از کم و کیف امکانات و مسائل محدوده مورد مطالعه انجام میشود. در تجزیه و تحلیل مطالعات و بررسی مسائل و امکانات ۳ بعد زمانی گذشته، حال و آینده مورد نظر بوده تا ابعاد مسائل در زمان عملکرد در برنامه ها و پروژه ها در محدوده مطالعاتی که آینده میباشد نیز در نظر باشد. جهت تدقیق در بررسی مسائل و امکانات در ارتباط با هر یک از مباحث مورد مطالعه، مسائل و امکانات در دو قسمت مؤلفه های درونی یعنی قوتها و ضعفها و مؤلفه های بیرونی یعنی فرصتها و تهدیدها انجام شده می باشد در این قسمت به تحلیل محله احمدآباد مشهد در یک شمای کلی و در قالب جداول SWOT و جداول ارائه می گردد.

جدول شماره (۲): تجزیه و تحلیل مطالعات محیطی - (منبع: نگارنده)

نقاط قوت	نقاط ضعف	فرصتها	تهدیدها
----------	----------	--------	---------

<ul style="list-style-type: none"> • تهدید سلامت روانی و جسمانی معلولان و شهروندان به دلیل آلودگی های محیطی 	<ul style="list-style-type: none"> • کاهش آلودگی ها و امکان بهبود وضعیت زیست محیطی با گسترش حمل و نقل عمومی مناسب برای عموم و معلولان و جایگزینی تردد پیاده به جای سواره در راستای توسعه پایدار • در نظر گرفتن عوامل پایداری زیست محیطی در طراحی عناصر مبلمان معلولان و پایین آوردن هزینه نگهداری آن 	<ul style="list-style-type: none"> • آلودگی زیست محیطی ناشی از ترافیک و تردد بیش از ظرفیت سواره در محدوده • تراکم بسیار بالا و کمبود فضاهای سبز و باز برای استراحت معلولان 	<p>.....</p>
--	--	--	--------------

جدول شماره (۳): تجزیه و تحلیل مطالعات اجتماعی - (منبع:نگارنده)

تهدیدها	فرصتها	نقاط ضعف	نقاط قوت
<ul style="list-style-type: none"> • تهدید امنیت معلولان جسمی حرکتی در صورت عدم مناسب سازی مبلمان و فضای شهری نبود 	<ul style="list-style-type: none"> • امکان حضور معلولان در اجتماع و تحقق عدالت اجتماعی و حقوق بشر • تقویت فرهنگ عمومی به منظور ایجاد،حفظ و گسترش عناصر مبلمان 	<ul style="list-style-type: none"> • عدم حضور معلولان در اجتماع به خاطر نامناسب بودن فضای شهری و در نتیجه عادت عمومی به نادیده گرفتن هرچه بیشتر آن 	<p>.....</p>

جدول شماره (۴): تجزیه و تحلیل مطالعات اقتصادی - (منبع:نگارنده)

تهدیدها	فرصتها	نقاط ضعف	نقاط قوت
<ul style="list-style-type: none"> • عدم سرمایه گذاری بخش خصوصی و دولتی برای پروژه مناسب سازی مبلمان خیابان راهنمایی ویژه معلولین • احتیاج به منابع اقتصادی فراوان برای مناسب 	<ul style="list-style-type: none"> • به کارگیری نیروی کار معلولان در اجتماع 	<ul style="list-style-type: none"> • کمبود بنیه مالی شهرداری باعث عدم طراحی فضاها و مبلمان شهری مناسب و ویژه معلولین شده 	<ul style="list-style-type: none"> • وجود کاربری های تجاری با عملکرد شهری و تاثیر آن در بالا رفتن بنیه مالی شهرداری در نتیجه اجرای طرح مناسب سازی مبلمان شهری برای معلولان

سازي معابر و مبلمان محدوده			• درصد بالای جمعیت جوان و تاثیر آن در رونق و پویایی اقتصادی منطقه
-------------------------------	--	--	---

جدول شماره (۵): تجزیه و تحلیل مطالعات کالبدی - (منبع: نگارنده)

تهدیدها	فرصتها	نقاط ضعف	نقاط قوت
• عدم روشنایی مناسب در معابر پیاده و سواره و افزایش جرم و کاهش امنیت	• امکان مناسب سازی پیاده رو ها و سواره ها و ساختمان های عمومی و ایستگاه های حمل و نقل عمومی برای معلولان • امکان ایجاد فضاها و عناصر مبلمان برای معلولان	• عدم مکانیابی صحیح مبلمان شهری با توجه به مسائل مربوط به معلولان در محدوده • عدم وجود رمپ مناسب در ورودی کاربری های مهم و نیز در لبه پیاده رو ها • وجود موانع بسیار در معابر محدوده • کم شدن عرض پیاده رو ها به دلیل قرار گیری نامناسب مبلمان شهری	.....

۶- نتیجه گیری

متأسفانه مبلمان شهرها در ایران در طراحی خود چه در قدیم که اطلاعات و آگاهی نسبت به حقوق معلولین کمتر بوده و چه در بخشهایی که به تازگی ساخته شده اند، دچار مشکلات عدیده ای میباشند. معلولیت با وجود محدودیتی که برای فرد ایجاد میکند به خودی خود مشکل آفرین است، حال دستگاههای متولی مناسب سازی محیط شهری با سهل انگاری در برنامه ریزی و عدم شناخت نیازهای معلولین یا درگیر کردن مسائل مناسب سازی مبلمان شهری در هزارتوی بوروکراسی اداری و مقصر دانستن یکدیگر در عدم انجام و اجرای مصوبات، عرصه را برای معلولین تنگ تر کرده و این افراد باید علاوه بر رنج محدودیت خود، رنج روحی را نیز به دلیل عدم مناسب بودن محیط و فضای شهری برای فعالیت و برآورده کردن نیازهای به حق روزمره خود بر دوش کشند. در کمال ناپاوری سازمانهای قانون گذاری که مصوبات را برای دیگر ارگان ها در مورد دسترسی بدون مانع شهری برای مردم تصویب میکنند، ساختمان هایشان به هیچ عنوان مناسب رفت و آمد افراد با محدودیتهای حرکتی، روشندان و ناشنوايان نمیشاند که خود جای بسی بحث دارد.

خیابان احمدآباد مشهد ترکیبی پیچیده از انواع فعالیتهای تجاری، مذهبی، فرهنگی، اداری، بهداشتی، آموزشی و ... را دارا میباشد.

و در این محدوده عدم رعایت حرمت پیاده و جایگیری نامناسب مبلمان در پیاده رو های این محدوده باعث کم شدن آرامش عابرین به ویژه معلولین و تخریب کیفیت زندگی و در نتیجه کم رنگ شدن ویژگی تفریحی و گذران اوقات فراغت این محدوده شده است. لذا با توجه به موارد ذکر شده، احداث گذرهای ویژه معلولین در صورت انجام مکان یابی صحیح و ایجاد تسهیلات لازم برای این قشر از مردم می تواند به عنوان راه حلی جهت تشویق پیاده روی، بازگرداندن معلولین به عرصه فعالیت به عنوان نیروی انسانی مفید، رفاه اجتماعی و افزایش رونق اقتصادی کاربرد داشته باشند. ایجاد چنین مکانهایی در صورت رعایت کلیه موارد و ضوابط برای معلولین و کلیه اقشار ناتوان میتواند به عنوان جاذبه گردشگری نیز مطرح گردد.

مراجع فارسی

[۱] بحرینی، س.، میانی طراحی شهری، انتشارات دانشگاه تهران، ۱۳۷۷

- [۲] پیرموره، ماری آلن. لیز سابری، فضاهاى شهری، طراحی، اجرا، مدیریت، اداره کل روابط عمومی و بین المللی شهرداری تهران، ۱۳۷۳.
- [۳] سورنسن، جیمز، سورنسن، رابرت، معماری برای معلولان، ترجمه ف. حبیب ور. فیاض، مرکز نشر دانشگاه تهران، ۱۳۷۰.
- [۴] صفری، عباس و همکاران، طراحی فضای شهری برای معلولین، انتشارات مشهور، ۱۳۸۷.
- [۵] صفری، عباس، مقایسه مبلمان شهری برای معلولین داخل کشور با خارج از کشور، اولین همایش ملی مناسب سازی محیط شهری تهران، (۱۳۸۶).
- [۶] عاقلان، فاطمه، پل های عابر پیاده دکور، بی مصرف یا...، روزنامه پیام آدینه، ۱۳۸۷.
- [۷] فتوحی، حمید، ویژگی بهره وران از راه، ماهانه شهرداری ها، شماره ۴۱، آبان ۱۳۸۱.
- [۸] فتوحی، حمید، مبانی طراحی معابر شهری هماهنگی مقررات و طرح در محله های شهری، ماهنامه شهرداریها، سال سوم، ۱۳۸۰.
- [۹] قائم، گیسو، فضاهاى شهری و معلولین، مرکز تحقیقات ساختمان و مسکن تهران، ۱۳۷۶.
- [۱۰] مقصودی، غلامرضا، طراحی تجهیزات و مبلمان شهری تهران، انتشارات شهیدی، ۱۳۸۶.
- [۱۱] نغعی، نفیسه، مبلمان شهری، فصلنامه سبزینه، پاییز ۱۳۸۰.
- [۱۲] مهدیزاده، جواد، زیباشناسی در طراحی شهری، فصلنامه جستارهای شهرسازی، ۱۳۸۵.
- [۱۳] پیرموره، ماری آلن. لیز سابری، فضاهاى شهری، طراحی، اجرا، مدیریت، اداره کل روابط عمومی و بین المللی شهرداری تهران، ۱۳۷۳.
- [۱۴] نشریه آشنایی با مدیریت شهری (تجارب جهانی)، شهر های مخصوص عابر پیاده، مرکز پژوهش های شورای اسلامی شهر مشهد، ۱۳۸۶.
- [۱۵] نشریه آشنایی با مدیریت شهری (تجارب جهانی)، شهر های مخصوص عابر پیاده، مرکز پژوهش های شورای اسلامی شهر مشهد، ۱۳۸۶.